

Bedömningsunderlag förstagångstillsyn gymnasieskola

Enskild huvudman

1 Undervisning och lärande

Utbildningen ska vara likvärdig varhelst den anordnas. Skolan ska därför se till att undervisningen utgår från kursplanerna, att den är strukturerad och i övrigt genomförs på det sätt som läroplanen föreskriver. En annan garant för likvärdighet är att skolan ser till att undervisningen bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Undervisningen ska också vara icke-konfessionell. Enskilda individers privata uppfattningar, oavsett om de kommer från personal, elever eller vårdnadshavare, får inte ges inflytande över innehåll och upplägg på ett sätt som riskerar undervisningens saklighet och allsidighet. Vid fristående gymnasieskolor ska konfessionella inslag i utbildningen alltid anordnas på ett sådant sätt att frivillighet i deltagandet garanteras. Utbildningen ska i sin helhet utformas så att den är tillgänglig för alla elever, oavsett elevernas behov. Det handlar såväl om att säkerställa de fysiska förutsättningar som krävs för att elever ska kunna delta i undervisningen som att i undervisningen förmedla höga förväntningar på alla elever på ett sätt som gör att de utvecklar tillit till den egna förmågan. Lärarna ska också se till att undervisningen till innehåll och upplägg präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Skolan behöver ta sitt kompensatoriska ansvar. Det finns till exempel särskilt uttryckt i skollagen att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Inför mottagandet av en elev till språkintröduktion ska en bedömning av elevens språkkunskaper göras i god tid. Därefter ska elevens kunskapsutveckling fortlöpande bedömas i övriga ämnen för att eleven så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

- 1.1 Undervisningen i skolan är strukturerad och utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner. (16 kap. 6§ skollagen; Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program SKOLFS 2010:14, 4 kap. 1 § gymnasieförordningen, Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1. Kunskaper)
- 1.2 Undervisningen är saklig, allsidig och bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. (1 kap. 5 § skollagen; Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Saklighet och allsidighet)
- 1.3 Undervisningen är icke-konfessionell. Vid fristående skolenheter är deltagande vid konfessionella inslag i utbildningen frivilligt. (1 kap. 6-7 §§ skollagen; Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden)
- 1.4 Lärarna stärker elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära. (Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)
- 1.5 I utbildningen tas hänsyn till elevernas olika behov. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen 6 kap. 7 § gymnasieförordningen; Lgy 11, 2.1. Kunskaper)

2 Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma

ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). När någon uppmärksammar tecken på att en elev riskerar att inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, behöver lärarna skaffa sig kunskap om hur väl undervisningen har tillgodosett elevens behov. Stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såsom extra tydliga instruktioner och anpassade läromedel, är olika sätt att göra undervisningen mer tillgänglig. Om det visar sig efter lärarnas utvärdering att eleven fortfarande inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås är det viktigt att de extra anpassningarna intensifieras och anpassas ytterligare utifrån elevens behov. Det kan även bli aktuellt med en utredning för eventuellt särskilt stöd. Skolans rutiner för arbete med särskilt stöd behöver vara väl kända så att eleven snabbt kan få sina behov av stöd uppfylla. Lärare och elevhälsa ska i normalfallet samråda i en sådan utredning för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska också vara delaktiga. Utredningen ska visa om en elev är i behov av särskilt stöd eller inte. I de fall man kommer fram till att eleven är det ska utredningen visa på vilket sätt och i vilken omfattning stödet ska ges. Det särskilda stödet ska dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Rektorn, eller den i personalen som har fått i uppdrag av rektorn att samordna arbetet med ett åtgärdsprogram, behöver försäkra sig om att alla som är involverade i arbetet med åtgärderna har information om de beslutade åtgärderna och att åtgärderna genomförs. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

- 2.1 Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5a och 8 §§ skollagen; Lgy 11, 2.1 Kunskaper, 2.5 Bedömning och betyg, 2.6 Rektorns ansvar)
- 2.2 Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- 2.3 Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8–9 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- 2.4 När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

3 Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Skolan ska se till att elever på yrkesprogram får den utbildning de har rätt till avseende arbetsplatsförlagt lärande (APL) och möjlighet att nå grundläggande behörighet. APL är en central del i all yrkesutbildning, då denna ska bidra till att eleven utvecklar såväl yrkeskunskaper som en yrkesidentitet. För elever som läser i huvudsak skolförlagd utbildning ska APL motsvara minst 15 veckor av den samlade utbildningstiden och för elever som är lärlingar ska APL motsvara minst 50 % av utbildningen. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå på arbetsplatsen, exempelvis att skolan avtalat med arbetsplatsen om vilka delar av det centrala innehållet på en eller flera kurser som ska behandlas. Skolan ska också följa upp att så sker. Handledaren är en central aktör, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå och bedömas gentemot så att eleverna får adekvata arbetsuppgifter utifrån detta.

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga. Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, ex. genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås. Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

3.1 Eleverna på yrkesprogrammen får arbetsplatsförlagt lärande under ledning av handledare, som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig. (16 kap. 11 och 16 §§ skollagen; 4 kap. 12 -14 §§ gymnasieförordningen)

3.2 Eleverna på yrkesprogram ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. (16 kap. 3 § skollagen; 4 kap. 7 och 23 §§ gymnasieförordningen)

3.3 Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen)

4 Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen. Betygen ska också användas och beslutas i enlighet med författningarnas krav.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas. Det är väsentligt att skolans betyg är likvärdig med andra skolor. För att det ska kunna ske ska skolan särskilt beakta elevers resultat på nationella ämnesprov vid betygssättningen och skolan behöver också följa de rutiner för handhavandet av nationella prov som gäller för att förhindra att provresultatet blir ogiltigt.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

4.1 Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven. (Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg)

4.2 Betyg beslutas om i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 14 och 16 §§, 15 kap. 22-25 §§ skollagen; 8 kap. 1 c och 2 §§ gymnasieförordningen)

4.3 Eleven och elevens vårdnadshavare informeras fortlöpande om elevens utveckling. (3 kap. 4 § och 15 kap. 20 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg)

4.4 Resultat på nationella prov beaktas särskilt vid betygssättning. (15 kap. 25a § skollagen; 8 kap. 3 a § gymnasieförordningen; Skolverkets föreskrifter om hantering och genomförande av nationella prov (2013:19))

5 Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Skolan ska bedriva ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete. Det innebär exempelvis att främja elevers lika rätt oberoende av könstillhörighet samt att grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Skolan ska också uppmuntra eleverna att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

5.1 Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, 2. 1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden)

5.2 Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

5.3 Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

6 Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolan ska se till att de grundläggande förutsättningar som behövs för att gynna elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Detta gäller alla elever, oavsett könstillhörighet. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Andra viktiga förutsättningar är tillgång till ändamålsenliga lokaler, utrustning och digitala verktyg. Skolan ska inte bara ha tillgång till dessa funktioner och fysiska förutsättningar, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

6.1 Eleverna ska delta i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Rektorn ser till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag om att eleven varit frånvarande samt ser till att skyndsamt utreda frånvaron vid upprepad eller längre frånvaro. (15 kap. 16 § skollagen)

6.2 Lärarna vid skolenheten har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, om de inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. (2 kap. 13 och 17–18 §§ skollagen samt 33 § införelagelagen)

6.3 Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Kunskaper och lärande, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.6 Rektorns ansvar)

6.4 Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

6.5 Elever ges en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet så att elever får pröva och utveckla sina intressen oberoende av könstillhörighet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv, 2.6 Rektorns ansvar)

6.6 Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

5.7 Skolenheten har tillgång till och använder ändamålsenlig utrustning, lokaler och digitala verktyg. (2 kap 35 § skollagen, Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

7 Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte, i form av ett systematiskt kvalitetsarbete. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnen, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden eller att rektorn fattar erforderliga beslut om den inre organisationen som krävs för att möta behoven som framkommit. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov utifrån hur lärarna värderar elevernas utveckling., så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

7.1 Rektorn följer upp skolenhetens resultat, trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

7.2 Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

7.3 Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

7.4 Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. (2 kap. 10 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

8 Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska ge rektorn och övrig personal vid skolenheterna förutsättningar, så att utbildningen är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen ser till att de förutsättningar för att bedriva en utbildning av hög kvalitet (i form av till exempel en stabil elevprognos och budget) som denne hade vid godkännandet som huvudman fortfarande gäller. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att säkerställa att de rektorer som är anställda att leda verksamheten har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver, för att de ska kunna fullgöra sitt ansvar som pedagogisk ledare och

chef för lärarna och övrig skolpersonal. I detta arbete ingår bland annat att förse skolenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, så att elevernas tillgång till viktiga stödfunktioner som till exempel elevhälsa, studie- och yrkesvägledning och skolbibliotek säkerställs.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

8.1 Utbildningen vid skolenheten genomförs av den huvudman som erhållit godkännande för utbildningen vid respektive skolenhet, samt enligt de villkor som framgår av godkännandet eller särskilda beslut. (2 kap. 5 § skollagen)

8.2 Huvudmannen ser till att rektorer som anställs vid skolenheten har pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet samt att de har gått, går eller kommer att gå särskild befattningsutbildning eller utbildning som kan jämföras med denna. (2 kap. 11–12 §§ skollagen)

8.3 Huvudmannen ser till att det på skolenheten finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande och för att stödja elevernas utveckling mot målen. (2 kap. 25 § skollagen)

8.4 Huvudmannen ser till att skolenheten har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. (2 kap. 29 § skollagen)

8.5 Huvudmannen ser till att det på skolenheten finns tillgång till skolbibliotek, som kan användas för att stödja elevernas lärande och utveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

9 Ägar- och ledningsprövning

Det finns särskilda bestämmelser för enskilda huvudmän som omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet. Huvudmannen ska även ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövning samt att de fortlöpande är uppfyllda. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi.

Arbetet granskas genom bedömning av följande kritiska faktorer:

9.1 Huvudmannens ägar- och ledningskrets har genom erfarenhet eller på annat sätt förvärvat insikt i skolförfattningarna, arbetsrätt, arbetsmiljö och de ekonomiska regelverken för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav (2 kap. 5 § andra stycket 1 och 2 kap. 5 a § skollagen)

9.2 Huvudmannens ägar- och ledningskrets är lämplig utifrån personliga och ekonomiska förhållanden för att bedriva skolverksamhet. (2 kap. 5 § tredje stycket och 2 kap. 5 a § skollagen)

9.3. Huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. (2 kap. 5 § andra stycket 2 skollagen)